

Langkilde: Forslaget indstilles jo til gennemførelse uændret, men udvalget har ønsket, at det under anden behandling herfra skulle fremhæves, at udvalget har haft lejlighed til at se de erklæringer, der er afgivet fra forskellige myndigheder og folkevalgte råd, og navnlig har lagt vægt på, at disse sidste praktisk taget alle er gået ind for denne nedlæggelse, og at det har været afgørende eller væsentligt for udvalgets stillingtagen til forslaget. Man har endvidere ønsket det fremhævet, at når alene Saksøbing er taget med i denne omgang, så skyldes det ikke ønsket om at genere en i øvrigt vanskeligt stillet landsdel ved nedlæggelse af et af dommerembederne, men det faktum, at embedet har været besat ved konstitution temmelig længe og ikke bør være besat ved konstitution længere. Det er grunden til, at dette embede, som jo ganske vist er lille — men der er andre små embeder — er taget for sig.

Med disse bemærkninger skal jeg i øvrigt anbefale forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 44) findes i tidenden sp. 1152, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 219).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af kildeskatteloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 38) findes i tidenden sp. 955, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 221).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 39) findes i tidenden sp. 955, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 221).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af landsskatteretsloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 40) findes i tidenden sp. 955, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 221).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes tekst, henholdsvis paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Grünbaum: De to lovforslag, kildeskattelovforslaget og lovforslaget om ændring af arve- og gaveafgift er hovedsagelig begrundet i de ændringer og også forringelser af kildeskattelovens regler for dødsbobe- skatning, som de tre regeringspartier desværre fik gennemført. Vi havde ingen sympati for disse ændringer og forringelser, og vi undlod i sin tid at stemme for dem.

Vor stilling nu til de to lovforslag er derfor i konsekvens heraf stort set den samme, og det gælder også de ændringsforslag til kildeskattelovforslaget, som finansministeren nu har stillet, og som vedrører dødsbobe- skatningen. Det drejer sig om ændringsfor- slagene nr. 1, 2, 3 og 5. Her vil vi undlade at stemme.

Ved fremsættelsen af lovforslagene den 22. oktober oplyste finansministeren, at der ville komme ændringsforslag om de med- hjælpende hustruer, men at det var tvivl- somt, om ændringen kunne indpasses i sy- stemet allerede fra 1. januar 1970. Proble- met for disse medhjælpende hustruer var jo, at selv en nok så lille særskilt indkomst ville medføre, at retten til at opnå fordelene som medhjælpende hustru ville bortfalde fuldstændigt. Spørgsmålet blev rejst rundt omkring, og der har været almindelig enig- hed om, at det var en urimelig virkning af den særskilte beskatning, vi her havde. Det drejer sig bl. a. om medhjælpende hustruer, der deltager i kommunalt arbejde; de kunne være motiveret af en sådan regel til at sige nej til at påtage sig offentlige hverv i sogneråd og andre steder, og der har sim- pelt hen været enighed om, at en sådan virkning kunne man ikke tolerere.

Nu har finansministeren altså stillet dette ændringsforslag, der går ud på, at disse medhjælpende hustruer kan have ind- til 2.400 kr. i særskilt indkomst, uden at retten som medhjælpende hustru fortabes, og jeg synes også, vi må rose finansministe- riet, fordi man efter åbenbart store anstren- gelser har haft held til at få denne ordning til at gælde allerede fra 1. januar 1970. Det viste sig altså i dette tilfælde i hvert fald, at hvor der er vilje, er der også en vej.

Det er en betingelse for disse reglers an- vendelse, at ægteskabet har bestået i hele indkomståret. Det mener jeg også er helt i orden. Ordningen medfører, at de pågæl- dende nu selv må rette henvendelse til skat- temyndighederne for at få ændret deres for- skudsgrundlag for 1970; det er altså en byrde, de må påtage sig, og det er vel også helt rimeligt. Der vil være mange, der skal have rettet deres skattekort både nu og senere i 1970, og det skulle jo også være en af de gode ting, at man har en smidig ord- ning, sådan at man kan få de ændringer igennem, som er nødvendige for at få syste- met til at virke så godt som overhovedet muligt.

Vi vil altså stemme for dette ændrings- forslag.

Til lovforslaget om ændring af lov om afgift af arv og gave er der ikke stillet ændringsforslag af ministeren, men selve lovfor- slaget indeholder den ændring, at det afgifts- fri beløb på 50.000 kr. for ægtefællen foreslås for- højet til 100.000 kr. Vi har fået oplysninger om prisudviklingen siden 1964, da beløbet blev sat til de 50.000 kr., og disse oplysnin- ger viser, at beløbet skulle forhøjes til ca. 70.000 kr. for at blive ajourført i forhold til prisudviklingen. Finansministerens lovfor- slag går på en forhøjelse til 100.000 kr., og det er altså temmelig kraftigt i overkanten, men vi kan alligevel fra mit partis side til- træde, at man går så højt op, netop fordi det her drejer sig specielt om ægtefællen; og når man tænker på de værdistigninger, der har været f. eks. på enfamiliehuse, så fore- kommer det ikke urimeligt, at man i dag siger, at der skal være et afgiftsfrit beløb på 100.000 kr. for ægtefællen. Men det er altså ret kraftigt i overkanten af, hvad selve pris- udviklingen betinger.

Denne forhøjelse fører også til en lettelse for større arbejdsbeløb op til ca. 500.000 kr. Let- telserne giver et provenutab på 3 mill. kr. Dertil kommer, at der i selve lovforslaget foreslås en udskydelse af betalingen af arveafgifter i et privat skiftet bo, en udsky- delse, der også hænger nøje sammen med de ændrede regler om dødsbobe- skatningen; det giver et provenutab på 30 mill. kr., i alt 33 mill. kr.

Som jeg sagde allerede ved første be- handling, finder vi det ikke rimeligt, at sta- ten og finansministeren skal have et pro-

[Grünbaum.]

venutab her. Man kan sige, at de 30 mill. kr. er et engangsbeløb, men vi har jo rettet på så meget andet, og vi kan ikke se, at man i en situation, hvor man går så hårdt frem, som finansministeren nu gør med en voldsom skattestigning, ikke mindst for lønmodtagerne, at man så skal lette rundt omkring. Det gælder formuebeskatningen, hvor regeringspartierne simpelt hen har foræret formueejerne 200 mill. kr. i skatteletelse, og nu kommer der også noget her. Vi mener, at man tværtimod i hvert fald burde tage provenutabet ind, og derfor har vi stillet et ændringsforslag, der går ud på, at man for de fjernere arveklasser, d. v. s. B, C og D, det er forældre og deres børn, bedsteforældre og deres afkom, som det hedder i loven, og andre slægtninge og ubeslægtede, forhøjer satserne noget. Hvis man skal tage hele provenutabet ind, skal man jo forhøje med 50 pct., og det bliver for voldsomt. Det mener vi heller ikke man skal gøre. At forhøje satserne med 50 pct. bliver for voldsomt. Vi har foreslået en mere moderat forhøjelse af satserne, som muligvis vil indbringe ca. halvdelen af provenutabet, og vi vil altså meget stærkt anbefale, at man stemmer for dette ændringsforslag, som vi finder fuldstændig rimeligt.

Jeg beklager, at der ikke fra regeringspartiernes side har været nogen vilje overheadet til at drøfte dette spørgsmål i udvalget. Regeringspartierne har simpelt hen blankt afvist at rette på disse arveafgifter for de fjernere slægtninge, og det kan man jo godt undre sig over, når man ved, at der i hvert fald er adskillige inden for det radikale parti, der gennem årene har interesseret sig for spørgsmålet om en forhøjelse af arveafgifterne for de fjernere slægtninge.

Vi vil altså anbefale, at man stemmer for det af os stillede ændringsforslag.

Jeg må beklage, at det ikke er lykkedes at finde en løsning i det spørgsmål om faste samlivsforhold, der blev rejst af forskellige ordførere ved første behandling.

Ændringsforslagene til landsskatteretsloven kan vi tiltræde, og vi kan også gå ind for selve lovforslaget, idet ændringerne her kun i mindre omfang hænger sammen med ændringerne i dødsbøbeskatningen.

Om selve lovforslaget om ændring af kildeskatteloven gælder det som sagt, at de fleste af de foreslåede ændringer heri hænger sammen med de af regeringspartierne gennemførte ændringer af dødsbøbeskatningen. Her vil vi altså undlade at stemme, men vi kan dog stemme for punkterne nr. 18-22 i selve lovforslaget.

Jeg skal også lige gøre opmærksom på, da det ikke fremgår af betænkningen, at vedrørende lovforslaget om afgift af arv og gave kan vi, som jeg allerede har nævnt, gå ind for forslaget om en forhøjelse af det afgiftsfri beløb for en arv, der tilfalder ægtefællen, fra 50.000 kr. til 100.000 kr., men at vi i øvrigt vil afholde os fra at stemme om resten af dette lovforslag.

Haunstrup Clemmensen: Jeg skal først gøre nogle enkelte bemærkninger vedrørende forslag til lov om ændring af kildeskatteloven.

Som jeg allerede havde lejlighed til at fremhæve på mit partis vegne ved første behandling og også ved andre lejligheder, lagde vi ganske overordentlig stærk vægt på, at spørgsmålet om medhjælpende hustruers indtægter uden for ægtefællernes erhverv fik en rimelig behandling. Vi har derfor med glæde hilst det ændringsforslag, der nu er fremsat. Som allerede den socialdemokratiske ordfører gav udtryk for, synes også vi, det er overordentlig værdifuldt og overordentlig rimeligt, at disse regler får virkning allerede fra 1. januar 1970. Det var simpelt hen for urimeligt og for uforståeligt, hvis ikke en sådan regel var gennemført. Vi kan derfor med stor glæde medvirke til vedtagelsen af dette ændringsforslag nr. 4.

Også de øvrige ændringsforslag, stillet af finansministeren og tiltrådt af et flertal af

[Haustrup-Glemmensen.]

udvalget, vedrørende først og fremmest dødsbøbeskatningsreglerne kan vi medvirke til. Vi synes også, det er rimeligt, at tidsfristerne fra myndighedernes side bliver strammet, og kan derfor medvirke til, at samtlige ændringsforslag, der her er stillet, vedtages.

Vedrørende forslaget om ændring af lov om afgift af arv og gave havde jeg allerede ved første behandling lejlighed til at give udtryk for vores glæde over, at arven mellem ægtefæller nu beskattes mindre hårdt derved, at det afgiftsfrie beløb forhøjes fra 50.000 kr. til 100.000 kr. og jeg forstår altså, at der er bred enighed om denne ordning. At man så fra et mindretals side, socialdemokratiets og socialistisk folkepartis udvalgsmedlemmer har ment, at man til gengæld måtte skærpe på andre områder, finder vi ikke vel begrundet. Vi mener, at de arveafgiftsberegninger, der her foretages, forekommer rimelige, og kan derfor ikke medvirke til det ændringsforslag, der her er stillet. Det ville tværtimod, hvis det blev gennemført, efter vor opfattelse i adskillige tilfælde forekomme mindre rimeligt. Jeg henviser i denne forbindelse til det spørgsmål, der har været drøftet, både i udvalget og ved første behandling, spørgsmålet om faste samlivsforhold. Netop her vil en sådan skærpelse af arveafgiften ved arv til ikke-beslægtede virke urimelig hårdt. Vi kan derfor ikke medvirke til ændringsforslaget.

Endelig kan vi med glæde medvirke til de ændringsforslag, der er stillet til forslag til lov om ændring af landsskatteretsloven. Vi finder det praktisk og kan tiltræde dem.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de af flertallet tiltrådte ændringsforslag og anmode om, at man stemmer imod det af mindretallet stillede ændringsforslag.

Niels Andersen: Vi kan fra venstres side give tilslutning til de ændringsforslag, der er stillet af finansministeren til forslag til lov om ændring af kildeskatteloven, og vi vil sige tak til finansministeren, fordi der er blevet stillet ændringsforslag vedrørende medhjælpende hustruer. Vi har hele tiden fundet det urimeligt, at hvis en medhjælpende hustru skulle få arbejde uden for sin mands virksomhed, ville hun miste sin sta-

tus som medhjælpende hustru. Derfor takker vi meget for det ændringsforslag, der er stillet herom, og vi finder de fastsatte beløb meget fornuftige.

Med hensyn til forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave kan vi tilslutte os de ændringsforslag, der er stillet af finansministeren, men ændringsforslaget fra mindretallet, som går ud på en forhøjelse af arveafgiften for arveklasserne B, C og D, kan vi ikke stemme for.

Ligeledes kan vi stemme for ændringsforslagene til landsskatteretslovsforslaget. Venstre giver hermed tilsagn om at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af finansministeren, men imod det, der er stillet fra mindretallets side.

Helge von Rosen: Lovforslagene har været underkastet en grundig udvalgsbehandling, når man tager det korte tidsrum, der har været til rådighed, i betragtning. Det gælder dog ikke mindst for dødsbøbeskatningen, at den tid, der har været til rådighed, faktisk har været alt for knap, og det skyldes, som det tidligere er blevet fremhævet, den ulyksalige idé, man i sin tid fik med at sammenkæde dødsbøreformens med kildeskatterereformen i én lov.

Udvalgsbehandlingen har bekræftet det indtryk, at hensynet til at gøre bøbepåklængerne så praktiske og hurtige som muligt under de nye komplicerede regler stadig har været noget primært. Forslagets hovedformål var for det første indførelse af adgang til at indhente bindende forhåndsbesked hos skattemyndighederne om spørgsmål af betydning for dødsbøbehandlingen og for det andet en koordinering af dødsbøbeskatningen med arveafgiftsreglerne.

Vedrørende forhåndsbeskeden, som i sig selv er en værdifuld nydannelse, havde jeg især den betænkelighed, at der ikke åbnedes adgang for den enkelte arving — kun for boet som sådant — til at kræve denne forhåndsbesked, og det samme gjaldt adgangen til at kræve vurderinger og til at påklage til landsskatteretten. Dette principielle spørgsmål er blevet indgående belyst under udvalgsbehandlingen, hvor dels er blevet fremhævet de praktiske vanskeligheder ved en fuldt gennemført minoritetsbeskyttelse, dels den beskyttelse, der vedrø-

[Helge von Rosen.]

rende arvedelingsspørgsmålet kan ligge i adgangen til at påanke bobehandlerens afgørelse til domstolene.

Det er også blevet oplyst, at de i sin tid i det forberedende udvalgsarbejde for forslaget fremsættelse deltagende personer, herunder bl. a. repræsentanter fra Advokatsamfundet og revisorforeningen, har kunnet acceptere de regler, jeg her omtaler. Uden at de betænkeligheder, som jeg fremdrog ved første behandling, ganske er bortvejret, forekommer det mig, at man herefter med en vis fortrøstning kan se hen til, hvordan reglerne vil vise sig nu at virke i praksis.

Hvad jeg her har berørt, gælder tilsvarende for en række lignende spørgsmål, f. eks. etableringen af en overvurderingsinstans og påklage af afslag fra skattemyndighedernes side på en anmodning om forhåndsbesked. De pågældende spørgsmål er indgående belyst i bilaget, hvor man har aftrykt svarene fra finansministeren på udvalgets spørgsmål. Svarene giver et værdifuldt supplement til denne komplicerede lovs motiver.

Finansministerens ændringsforslag om de medhjælpende hustruers beskatning allerede fra 1970 i tilfælde, hvor der foreligger en særskilt hustruindtægt, må jeg ligesom de foregående ordførere hilse med stor tilfredshed. Der er administrative vanskeligheder, men som ministeren anfører, bør reglerne ikke kunne afholde f. eks. medhjælpende hustruer fra deltagelse i eller opstilling til kommunalvalgene.

Vedrørende arveafgiftsforslaget berørte jeg under første behandling det ønskelige i, at der etableres regler for afgiftsmæssige lempelser for en arv mellem personer, som under økonomisk fællesskab har boet sammen over en årrække. Udvalget har anmodet ministeren om et udkast til sådanne regler, men ministeren har, som det vil ses af det aftrykte svar, ikke set sig i stand til at fremkomme med et sådant udkast uden nærmere direktiver for bl. a. en række afgrænsningsspørgsmål. Ministeren har samtidig belyst mulighederne for at løse sagen ved den bestående eller en udvidet dispensationshemmel, men ligeledes med negativt resultat, hvilket er udførligt begrundet.

Det er naturligvis med beklagelse, at det radikale venstres gruppe har konstateret, at

det ikke lykkedes ved denne lejlighed at komme nærmere en løsning af dette spørgsmål, som ligger os meget på sinde. Men jeg må på den anden side erkende, at spørgsmålets teknisk indviklede karakter, som er gået mere op for mig under udvalgsbehandlingen, og spørgsmålets naturlige sammenhæng med bl. a. ægteskabslovgivning og sociallovgivning, gør problemerne større, end jeg havde regnet med. Med den korte tid, der har været til rådighed, kunne en forsvarlig løsning næppe opnås, og spørgsmålet er også, om man kunne være kommet det meget nærmere.

Med disse bemærkninger skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale de tre forslag med finansministerens ændringsforslag, som er tiltrådt af flertallet, til hurtig færdigbehandling og vedtagelse.

Ømann: Jeg sympatiserer ganske med de betænkeligheder, den radikale ordfører her har givet udtryk for med hensyn til dødsbeskatningsreglerne. Der er tale om en række tekniske ændringer af den forringelse af dødsbeskatningen, som blev gennemført allerede i foråret. Det er meget svært at vurdere, om disse ændringer er forbedringer eller er forringelser. Nogle af dem gør ordningen yderligere kompliceret og gør det altså yderligere sandsynligt, at den ikke kan køre, og for så vidt kunne man jo stemme imod dem. På den anden side er der nogle regler, der viser, at man er klar over, at man er gået for vidt, og søger at råde bod på de ulykker, man har gjort. Derfor må det rigtige for os, der gik meget hårdt imod denne lov, da den blev vedtaget i foråret, være at undlade at medvirke i de tilfælde, hvor der bliver anledning til at stemme om disse dødsbeskatningsregler.

I nogle af lovene er der blandet andre ting end dødsbeskatningen ind i ændringerne. Det gælder f. eks. kildeskatteloven, hvor der er kommet et ændringsforslag om medhjælpende hustruer. Så vidt jeg kan se, er ændringsforslaget ganske nødvendigt, for at den ordning for medhjælpende hustruer, der er blevet indført, ikke skal blive betydningsløs. Det er et forslag, vi kan gå ind for.

I forbindelse med behandlingen af dette ændringsforslag oplevede vi det meget glædelige, at det virkelig undervejs og på et sent tidspunkt kunne lade sig gøre at ændre reg-

[Ømann.]

lerne og tilpasse kildeskatten, så den kunne gå bedst muligt. Denne begyndende beherskelse fra finansministerens side af maskinerne og måske også af de personer, der fodrer maskinerne, synes jeg der er grund til at hilse velkommen.

Hvad arveafgiftslovforslaget angår, er det rimeligt at lempe ægtefælleafgiften; men at gøre det i det foreslåede omfang er vistnok at strække velvilligheden temmelig vidt, når man i øvrigt ser på skatternes højde og på, hvilke skatter det har været nødvendigt at stramme rundt omkring. Det ville derfor efter vor opfattelse være rimeligt at foretage en forhøjelse for de fjernere arveklassers vedkommende, og jeg skal anbefale, at man stemmer for det ændringsforslag, som er stillet til den ende.

Derimod kan jeg ikke rose finansministeren for beredvillighed med hensyn til spørgsmålet om at ligestille de ikke-registrerede samliv i arveafgiftsmæssig henseende med ægteskab, idet disse samliv jo tit kan have været af lige så solid og varig karakter som et ægteskab. Det er ikke alene et spørgsmål om homofile, men også et spørgsmål om visse beslægtede, som kunne have et rimeligt krav på samme arveafgiftsmæssige stilling.

Når vi har rejst sagen i udvalget, hænger det sammen med et overvejende ønske i det udvalg, der behandlede ægteskabsloven i foråret, om en sådan ligestilling; det var vist de fleste partiets repræsentanter, der gav os pålæg om at søge at få denne ordning igennem. Vi bad om en skitse til et lovforslag, som kunne bringe det i orden, men fik desværre at vide, at det ikke kunne lade sig gøre at lave et sådant lovforslag. Så nu ved man altså i ægteskabsudvalget, at skal man have lavet en sådan ordning, ja, så må man komme med et lovforslag på en sølvbakke. Det bliver ikke i finansministeriet, det bliver lavet.

Nu er der yderligere det forhold, at der i loven allerede findes en dispensationsbestemmelse, som efter sin ordlyd er meget vid, idet der står, at man kan lempe til en rimeligere afgift, hvis arvelæder og arving har levet i husstand. Mærkværdigvis fortolkes det på den måde, at de pågældende skal have stået i et arbejdstager/arbejdsgiverforhold til hinanden; man har her anlagt en

eller anden forældet fortolkning. Det er undersøgt i udvalget, om man dog ikke kunne slippe denne fortolkning, således at det var muligt at lade disse ikke-registrerede samliv indgå under begrebet „husstand“ og dermed gøre det muligt for finansministeren at lempe. Men også dette er afslået.

Landsskatteretslovforslaget har også hovedsagelig tilknytning til dødsbobe- skatningen, og vi vil derfor afholde os fra at stemme for det, når det kommer til endelig vedtagelse, selv om der naturligvis også er andre bestemmelser, som det gør mig ondt at jeg ikke kan medvirke til, bl. a. at der bliver nogle pænere titler for mine tidligere kolleger i landsskatteretten.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg vil gerne takke udvalget for det store arbejde, der er gjort med disse ret indviklede lovforslag, der jo skyldes sammenhængen imellem kildeskattelovgivningen og dødsbobe- skatningen.

I debatten her i dag har man særlig rejst spørgsmålet om medhjælpende hustruer. Vi er nu blevet enige om en ordning, og jeg har fået ros fra oppositionens side, fordi det er lykkedes at få denne ordning udarbejdet sådan, at den kan træde i kraft 1. januar 1970 — det er jo med meget kort varsel.

Jeg vil gerne sige her, at vi nu går ind til et nyt skattesystem, som bygger på, at der er en forhåndsligning og en slutligning, en regulering, når året er forløbet. Det må efter min mening være den altovervejende hovedregel, at de regler, der gælder for forhåndsligningen, også gælder for slutligningen, og at slutligningsreglerne ikke er anderledes end forhåndsligningsreglerne. Hvis vi overhovedet skal håndtere det nye kildeskattesystem, skal folketinget holde sig for øje, at ændringer af ligningsmæssig karakter vedtages på et sådant tidspunkt, at de både kan have betydning for forhåndsligningen og for slutligningen ved årets udgang. Det er et skråplan at forlade dette administrative princip, og jeg føler derfor, at det kun af hensyn til sagens vigtighed og betydning og de forestående kommunevalg har været tilladeligt at forlade princippet. Jeg vil altså gerne bede om, at hele tinget nøje gør sig den konsekvens af det nye system klart, at man skal være overordentlig betænkelig ved at ændre

[Finansministeren.]

ligningsregler abrupt og hurtigt, således at forhåndsligningen ikke sker efter de samme regler som slutligningen.

Med hensyn til arveafgiftslovsforslaget beklager jeg, at der ikke har kunnet opnås enighed imellem partierne om det. Socialdemokratiet og socialistisk folkeparti har stillet et ændringsforslag, som jeg gerne vil gøre et par bemærkninger til.

Ændringsforslaget omfatter afgiftsskalaer for arveklasserne B, C og D, hvorefter afgiften foreslås forhøjet for alle andre end ægtefæller og afkom som stedbørn og disses afkom. Afgiften af arv, der tilfalder legater, stiftelser og andre institutioner, skal ifølge ændringsforslaget ikke forhøjes. Den provenuforøgelse, som ændringsforslagets vedtagelse ville medføre, ville efter 1970-71, hvor vi skønner, at arveafgiften i alt vil indbringe ca. 150 mill. kr., udgøre 26 mill. kr.

De foreslåede forhøjelser er af meget forskellig størrelse. F. eks. vil afgiften af en arvelod på et så beskedent beløb som 10.000 kr., der tilfalder en broder eller en søster til afdøde, altså arveafgiftsklasse B, stige fra 955 kr. til 1.650 kr. eller med godt 70 pct. Hvis en person, der slet ikke er beslægtet med arvelader, arver 1 mill. kr., skal afgiften forhøjes fra 599.920 kr. til 683.100 kr. eller med kun ca. 14 pct. mod de 70 pct. ved 10.000 kr.s lodden imellem søskende. Som forslaget er udformet, vil arveafgiften i klasse B, C, og D i de fleste tilfælde blive forhøjet med omkring 50 pct., dog er de procentvise forhøjelser en del mindre, hvor det drejer sig om særlig store arvelodder og om arvinger, der er fjernt beslægtet med arvelader eller slet ikke beslægtet med denne.

Jeg tror derfor ikke, det er rigtigt nu at ændre selve arveafgiftssatserne ud over den tillem্পning, som regeringen har foreslået, og jeg skal derfor anbefale, at man følger flertallet og stemmer dette ændringsforslag ned.

Hr. Helge von Rosen og hr. Ømann rejste også her ved anden behandling spørgsmålet om de uægteskabelige samlivsforhold. Jeg vil gerne sige, at det ikke er ud fra etiske normer eller et ægteskabsbevarende synspunkt, at vi har afvist at ville lave en særlig gunstig arveafgift for uægteskabelige

samlivsforhold, hvad enten det er mellem to personer af samme køn eller mellem mand og kvinde.

I den gældende arveafgiftslov har vi som nævnt af hr. Ømann dispensation til at lempe arveafgiften, hvor arvingen har haft fælles husstand med den afdøde, og hvor arvingen har været økonomisk afhængig af arvelader; det er den såkaldte husbestyrerinderegel. Skal vi udvide denne, således at den økonomiske afhængighed skal forsvinde og det eneste afgørende er, om der er fælles husstand, mener jeg faktisk, at det bliver finansministeren, der kommer til at afgøre, hvornår der skal betales arveafgift, og ikke lovgivningsmagten. Man kan også give en minister så store dispensationsbeføjelser, at han må bede sig fritaget for dem, fordi han må sige: det er ikke mig, der skal sidde og dømme over folks arveafgift; det er lovgivningen, der skal fastlægge kriterierne for arveafgift, og man skal ikke overlade til ministeren at finde ud af, i hvilke tilfælde de love skal gælde, som folkettinget har vedtaget.

Jeg har selv megen sympati for tanken, der er rejst. Jeg har det måske ikke så meget, hvis mand og kvinde har levet sammen i et samlivsforhold i mange år; de vil oftest være økonomisk afhængige af hinanden, og de har ofte levet sådan for at undgå sambeskatningens følger. I de mange år, vi har haft den fulde sambeskatning, er der mange, der har levet sammen og ikke villet indgå ægteskab, fordi vi havde denne sambeskatning. Når man har villet have den fordel at leve særbeskattet, kan man ikke tage de ægteskabelige fordele, når den ene part er død.

Men i de homofile forhold kan man ofte stå over for forhold, hvor man i og for sig godt ville lempe, men hvor det giver en minister en ganske god rygrad, at der ikke er en lempelsesbeføjelse. For for det første er det vel ikke særlig klart, når den ene part er død og der er økonomisk interesse hos arvingen i at sige, at de har levet i et homofilt forhold, at få dette godtgjort med tilstrækkelig tydelighed for et ministerium. I hvert fald forekommer det mig lidt usmægtigt, om den mand, der hele sit liv har prøvet på at skjule et homofilt forhold, så snart han er død, skal hænges ud som havende været homoseksuel igennem en lang

[Finansministeren.]

årrække. Vi plejer jo at sige om de døde intet ondt, og det er vist en god regel. Nu er der naturligvis ikke noget ondt i at være homofil, men det er ikke godt, at man kan have økonomisk interesse i at påstå, at den mand, der døde og nu ligger i sin grav, var homofil, og at man derfor skal have en lavere arveafgift. Dokumentation kan man jo ikke få. Man kunne måske tænke sig, at han kunne have skrevet det i sit testamente; men vi ved jo, at disse menneskers psyke er sådan, at de meget nødig vil gå til en advokat, endside til notarius publicus, og skrive under på, at de har et homofilt forhold til den og den, som de indsætter som universalarving, og som derfor skal have en særlig arveafgiftslettelse til sin tid.

Både ud fra disse og en række andre synspunkter er det ret vanskeligt at regulere — eller man kan jo ikke sige at regulere dette forhold, for det har vi ikke tænkt os, men at finde en ordning, som er administrativt rimelig, og som kan skabe en retfærdig praksis.

Jeg vil gerne føje til, at jeg godt ved, at ægteskabsudvalget har sagt, at det måtte være arveafgiftsudvalget, der skulle løse dette spørgsmål; nu har arveafgiftsudvalget ikke løst det, og derfor kan det vise sig at blive lidt af et ping-pongspil mellem to folketingsudvalg. Men jeg har rigtignok den bestemte opfattelse, at hvis man nogen steder i særlovgivningen skal beskæftige sig med retsvirkninger for ægteskab, er det dog i ægteskabsloven, man skal fastslå, hvad der er ægteskab, og hvad der ikke er det, og ægteskabsloven har ganske entydigt og klart fastslået, hvad der er ægteskab. Derfor må særlovgivning, skattelovgivning og meget andet knytte deres retsvirkninger til de kriterier, som ægteskabsloven opstiller, og man kan ikke forlange, at man i arveafgiftsloven eller i andre særlove, f. eks. om den almindelige indkomstbeskatning, skal definere ægteskabsbegreb på anden måde, end man gør det i ægteskabsloven. Jeg mener derfor, at hvis man synes, noget skal ændres her, så er det dem, der sidder og arbejder med ægteskabsloven, der må gøre det, og så er det justitsministeren, som jeg vil henvende mig til en gang til, der må tage initiativet, hvis ikke ægteskabsudvalget gør det. Det er

den opfattelse, jeg er nået frem til, og derfor mener jeg desværre ikke, at man kan imødekomme ønsket om at gøre et mangeårigt homofilt samlivsforhold til kriterium for en nedsættelse af arveafgiften, f. eks. at sidestille det med ægteskab.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af kildeskatteloven.

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges enstemmigt med 84 stemmer; 56 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 2, 3 og 5 betragtedes som

vedtaget med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets tekst, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave.

Ændringsforslaget

forkastedes med 85 stemmer mod 57.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik sluttelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af landskatteretsloven.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2; § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre.

(Lovforslaget (nr. 60) findes i tillæg A, sp. 1145, fremsættelsen i tidenden sp. 1644).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om udbygningen af Odense universitetscenter.

(Lovforslaget (nr. 66) findes i tillæg A, sp. 1289, fremsættelsen i tidenden sp. 1685).

Lovforslagene sættes til forhandling.

K. B. Andersen: Så skal vi altså til at drøfte universiteter igen. Undervisningsministeren har for tredje gang fremsat universitetsforslag til debat her i tinget, og de tre forslags forskellige titler siger noget ganske interessant om udviklingen i denne sag. Det første forslag fra marts 1968 hed forslag til lov om universiteternes udbygning. Det var det, der kun tog de tre bestående universiteter med og skød de nye centre ud i en uvis fremtid. Forslag nr. 2, altså forslaget fra marts 1969, bærer overskriften forslag til lov om centre for højere uddannelser og Københavns universitets placering. Hermed var København placeret på en særlig fremtrædende måde. Københavns universitets meget betydelige problemer kunne og kan nok begrunde en særlig opmærksomhed, men det skulle under behandlingen af forslaget tydeligt vise sig, at ministerens horisont var meget begrænset, nøjere bestemt til godt en snes kilometer på den anden side Valby Bakke. Og så det nu frem-

satte forslag, det tredje forslag, har fået titlen: Lov om Københavns universitets placering og universitetscentre. Nu er København altså placeret i spidsen, og alt andet er bare på slæbetov. Vi må af mange grunde håbe, at lovforslaget bliver færdigbehandlet i denne samling. Ved en fjerde fremsættelse vil lovforslaget, hvis undervisningsministeren følger sin linje videre frem, komme til at hedde Lov om Københavns universitet, hverken mere eller mindre.

Forhåbentlig bliver der i de kommende måneder tid til ud over universitetsplaceringen også at debattere og grundigt arbejde med centertankerne. Ministeren giver i sin fremsættelsestale et oplæg til en sådan debat. Ministeren forklarer heri, at grunden til, at betegnelsen centre for højere uddannelser er erstattet med betegnelsen universitetscentre, er, at centrene netop ikke alene skal omfatte uddannelser på universitetsniveau. Denne forklaring fra ministerens side kan ikke undgå af skabe megen forvirring, men det afgørende er selvfølgelig, at vi nu får drøftelsen om, hvordan fremtidens uddannelsescentre skal se ud, hvad de skal indeholde, hvordan de skal styres, og mange flere spørgsmål, som trænger sig mindst lige så stærkt på som spørgsmålet om centrenes placering.

I denne sammenhæng må vi også drøfte, hvordan vi undgår, at fremtidens universiteter i lige så høj grad som fortidens — som jeg havde nær sagt også er nutidens — bliver stater i staten både i forhold til det omgivende samfund og til andre uddannelsesinstitutioner ud over de rent grundlæggende uddannelser.

Vi må i denne sammenhæng også drøfte det spørgsmål, som ministeren for en uges tid siden har betegnet som et lille problem, men som nu ikke er så lille endda, nemlig spørgsmålet om, hvordan vi nærmer os det åbne universitet, hvortil adgang ikke er begrænset af et ganske bestemt forudgående uddannelsesforløb, men hvor man blander sig mindre i, hvor de uddannelsessøgende af alle aldre har deres forudsætninger fra, bare de har dem. Der arbejdes i mange lande med tanker af den art, herhjemme er bl. a. AOF virksom på feltet, og der er af flere af universitetets lærere udtrykt interesse for planerne.

Vi må i udvalget bl. a. have materiale om